

ונ"ל דזה מבואר היטב עפ"י דאיתא בתענית ד"ז
 ב' א"ר תנחום בר חנילאי אין הגשמים
 יורדים אלא א"כ נמחלו עונותיהן של ישראל
 שנאמר רצית ה' ארצך שבת שבות יעקב נשאת
 עון עמך כסית כל חטאתם סלה, א"ל ועירי
 מדיהבת לרבינא אתון מהכא מתניתו לה אנן
 מהכא מתניתו לה ואתה תשמע השמים וסלחת
 לחטאת וגו', וע"ש בגמ'. ועי"ש באדר"נ דישאל
 נקראו חיים דכתיב ואתם הדבקים בה' אלקיכם
 חיים כולכם היום, והדביקות בה' היא רק ע"י
 מחילת עונות, וע"כ רק אם נמחלו עונותיהם של
 ישראל ועי"ז הם דבקים בה' ומיקרו חיים, אז
 זוכים למים שהם חיים לעולם. וזהו חסד ה'
 דבהוש"ר שהוא החיתום של הדין על המים נגמר
 גם החיתום על דינם של ישראל ונשלמה כפרתן,
 ואז נחתם עליהם הדין על המים לטובה. [וז"ש
 הב"ח דהסימן נראה לאור הלכנה שהוא יסוד
 המים, והיינו דמחילת עונות שייכא לדין על המים
 וכמש"נ]. ומה מבואר בזה הא דא' בריש תענית
 תנא היכא קאי דקתני מאימתי וכו' אלא תנא
 מראש השנה סליק דתנן ובחג נידונין על המים
 ואידי דתנא ובחג נידונין על המים תנא מאימתי
 מזכירין גבורות גשמים. ולהאמור מבואר דהא
 דתנן ובחג נידונין על המים הוא המשך למאי
 דסמיך ליה בר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני
 מרון וכו', ולכן תנא מראש השנה סליק, דגמ"ד
 המים וגמ"ד דר"ה הכל ביום א' וככל מש"נ.

ומובא בשם האר"י ז"ל דב' חותמות יש, א'
 ביוה"כ ב' בהוש"ר, והוי חותם בתוך
 חותם. ועי' בשם משמואל שהאריך בזה בדברים
 יקרים. ובשנת תפא"ר כ' דיוה"כ מכפר על ברית
 המעור והוש"ר מכפר על ברית הלשון עי"ש
 נועם דבריו. [וידוע מספר יצירה דברית המעור
 כנגד ברית הלשון, ובשבט מוסר פמ"ד רמז כן
 מתהלים ט"ל ב' אשמרה דרכי מחטא בלשוני
 וגו', ודרך היינו ברית המעור וכמ"ש כי השחית
 כל בשר את דרכו. ועי' שמירת המעור ישמר
 מחטא בלשונו]. והנה בתענית ד"ז ב' מצינו
 דעל ה' דברים גשמים נעצרים, ביטול תרו"מ,
 לשה"ר, עזי פנים, ביטול תורה, גזל, עי"ש. והנה
 עזות פנים הוא בכלל ברית המעור וכדמייתי שם
 דמי שיש בו עזות פנים סופו נכשל בעבירה
 ע"ש. וביטול תורה ולשה"ר הוא בכלל ברית
 הלשון, וגזל שייך לברית המעור וכמ"ש בשו"ת
 מהר"י מיניץ סי' ט"ז, וצינו רעק"א באו"ח סי'
 תרצ"ה ס"ב, שכ' בתו"ד דגזל ועריות יצר אחד
 הם [ועמ"ש בח"ג בענין יצה"ר דומה לזבוב],
 וכן תרו"מ בכלל גזל. ונמצא דבהוש"ר שנגמר
 הכפרה גם על ברית המעור, הזמן הזה מסוגל
 מאד להיות גז"ד לטובה בדין המים, וזהו חסד
 ה' דגמר מחילת העונות וחיתום הדין לטובה
 הוא בהוש"ר שהוא גמר החיתום על דין המים
 ועי"ז נזכה שייטיב לנו החתימה לטובה
 ולברכה.

מנין הסוכות הכשרות והפסולות

הדברים, בעזר צורי וגואלי. גל עיני ואביטה
 נפלאות מתורתך.

ואלו הן סוכות פסולות:
 דף ב'. א. גבוהה למעלה מעשרים. ב. אינו
 גבוהה עשרה טפחים. ג. שאין לה שלש

כתב חב"א שליט"א

מקובל בשם הגר"א ז"ל שבמס' סוכה יש
 כמנין סכה חסר סוכות פסולות
 וכמנין סוכה מלא סוכות כשרות, ונ' לרשום

דפנות. ד. שחמתה מרובה מצילתה. ה. למעלה מכ' ודפנות מגיעות לסכך. ו. למעלה מכ' ויש ^{אוצר החכמה} בה יותר מד"א.

דף ג'. ז. אינה מחזקת ראשו ורובו ושולחנו. ח. למעלה מכ' ומיעטה בכרים וכסתות.

דף ד. ט. כנ"ל ואע"ג דכמלינהו. י. מיעטו בתבן ואין עתיד לפנותו. יא. מיעטו בעפר סתם.

יב. הוצין יורדין לתוך כ' וחמתם מרובה. יג. הוצין יורדין לתוך י', ולהרמב"ם זהו לכתחילה. ^{אוצר החכמה}

יד. בנה בה איצטבא מן הצד או באמצעיתה ויש ד"א משפת איצטבא לכותל. טו. חקק בפחותה

מי' ויש משפת חקק ולכותל ג"ט. טז. בנה בה עמוד גבוה עשרה טפחים. יז. נעץ ד' קונדיסין

בארץ או באמצע הגג. יח. נעץ ד' קונדיסין על שפת הגג. ולהרמב"ם כשרה.

דף ה. יט. יש בה עשרה בהדי סככה.

דף ו. כ. שלישית פחותה ממפת.

דף ז. כא. שלישית טפח בלא טפח שוחק ולבוד.

כב. העשוי' כמבוי בלא פס ד' ולבוד. כג. ^{אוצר החכמה}

שלישית בלא צורת הפתח. כד. דופן סוכה מקנים

ויש בין קנה לחברו ג"ט. כה. סוכה דעלמא –

דימות החול ושלישית לחי. כו. סוכה העשוי'

ככבשן ואין בה כדי לרבע ז"ט על ז"ט.

דף ח. כז. סוכת היוצרים הפנימית. כח. סוכה

שלא עשאה לצל.

דף ט. כט. סוכה גזולה. ל. תחת האילן שצילתו

מרובה. לא. תחת האילן שחמתו מרובה

ולא חבטן דמצטרף סכך פסול וכו'. לב. בתוך

הבית. לג. תחת הסוכה.

דף י. לד. פירם עלי' סדין מפני החמה. לה.

פירם תחת' מפני הנשר. לו. פירם ע"ג

הקינוף. לז. גוי סוכה הממעט מן הצד. לח. גוי

סוכה המופלגין ממנה ארבעה. לט. כילה בסוכה

כשגבוהה עשרה. מ. פירם ע"ג נקליטין

כשגבוהין עשרה.

דף יא. מא. סכך מחובר. מב. סכך מדבר המקבל

טומאה. מג. סכך מדבר שאין גידולו מן

הארץ. מד. קצץ לסכך המחובר ולא נענע.

דף יב. מה. גזירת חבילין. מז. סכך שהניחו

לייבש. מז. חוטט בגדיש. מח. סיככה

בחצים נקבות. מט. סככה באניצי פשתן. נ.

סיככה בשווצרי שריחו רע. ובדיעבד כשרה.

דף יג. נא. סיככה בהיגי דנתרי מרפייהו

ובדיעבד כשרה. נב. סיככה בירקות

שאמרו חכמים שיוצא בהן בפסח. נג. סיככה

בסוכי תאנים וכו' ואין הפסולת מרובה על

האוכלין. נד. כנ"ל וקצרם לאוכל ואין הפסולת

מרובה על האוכלין ועל הידות. נה. כנ"ל ונמלך

עליהם לסיכוך אלא שלא עשה מעשה.

דף יד. נו. סיככה בנסרים רחבים ארבעה. נז.

כנ"ל ^{אוצר החכמה} והפכן על צדיהן. נח. נפרצה בה

פירצה כדי שיזקר גדי בבת ראש. נט. נסר ד'

דאנחה אפומה דמטללתא.

דף טו. ס. תקרת הבית בלא פקפוק או נוטל א'

מבינתיים. סא. סכך פסול מרובה על הכשר

– פרוץ מרובה. ולהרמב"ם אף בשוין. סב. אף

בנראה ששוין אבל א"א לצמצם. לתוס'. סג.

סיככה בבלאי כלים.

דף טז. סד. מחצלת קטנה. סה. מחיצה תלוי'.

דף יז. סו. הרחיק את הסיכוך מן הדפנות ג"ט.

סז. ס"פ מן הצד בארבע אמות. סח. ס"פ

באמצע בד"ט. סט. ס"פ בג"ט בסוכה קטנה.

דף יח. ע. אויר ג"ט בסוכה קטנה שמעטו

בשפודין. עא. סיכך ע"ג אכסדרה שאין לה

פצימין.

דף יט. עב. העושה סוכתו כמין צריף או

שסמכה לכותל. עג. מחצלת קנים גדולה

שעשאה לשכיבה.

דף כ. עד. מחצלת שיש לה גרנפא.

דף כא. עה. הסומך סוכתו על כרעי המטה.

עו. נעץ שפודין של ברזל וסיכך עליהן.

נחלקו הראשונים איך קיי"ל.

דף כב. עז. סוכה של קנה עולה קנה יורד ויש

בין זל"ז ג"ט ואין בגגה טפח. עח. צילתה

וחמתה למעלה כי הדדי.

סוכה שתחת הסוכה ותחתונה חמתה מרובה. ל.
סוכה שתחת הסוכה ועליונה חמתה מרובה.
דף י. לא. סוכה שתחת הסוכה ואין בעליונה
עשרה. לב. סוכה שתחת הסוכה ואינה
יכולה לקבל כרים וכסתות אף ע"י הדחק. לג.
פירס תחת' סדין לנאותה. לד. נוי סוכה אין
ממעטין מ' לפוסלה. לה. שטח עלי' בגד
לייבשו, לד' רש"י. לו. כילה שאינה גבוהה
עשרה. לו. תחת המטה שאינה גבוהה עשרה.
לח. פירס ע"ג נקליטין, ושואין גבוהין עשרה.
דף יא. למ. כילת חתנים שאין לה גג. מ. הדלה
עלי' את הגפן וקצצן ונענע.

דף יב. מא. וכולן - חבילין - שהתירן
כשרות. מב. וכולן כשרות לדפנות. מג.
חוטט בגדיש שנענע כולן. כפרש"י. מד. סיככה
בחצין זכרים. מה. סיככה בהוצני פשתן. מו.
סיככה בשושי, מין ירק שאינו מאכל אדם.
דף יג. מז. סיככה בהיזמי. מן סנה. מח. סככה
באפקותא דדיקלא. מט. דוקרי דקני. נ.
איסורייתא דסורא. נא. צירפי דאורבני שהותרה
ראש מעדנים שלהן. נב. סוכי תאנים וכו'
ופסולת מרובה על האוכל. גג. כנ"ל ואם קצדם
לאוכל ולא נמלך ע"י מעשה - כשהפסולת רבה
על האוכל ועל הידות.

דף יד. נה. נסרים שאין ברחבן ארבעה. נה.
נסרים שאין בהן ד"א מן הצד. או נסרים
שיש ברחבן ד"ט וסיכך בנסר ופסל וכו' וכגון
שיש ח"א מצומצמות.

דף טו. נו. תקרת הבית ופקפק. נז. כנ"ל ונמל
אחת מבינתים. נח. המקרה בשפודין ויש
ריווח ביניהן כמותן.

דף טז. נט. מחצלת גדולה. ס. חוטט בגדיש
כשיש שם חלל טפח במשך שבעה. סא.
משלשל דפנות מלמעלה עד פחות מג"ט
לקרקע. סב. משלשל דפנות מלמטה וגבוהה
עשרה טפחים. סג. דופן של מחצלת ד' ומשהו.
סד. דופן של פס ארבעה ומשהו.

דף כג. עט. בראש הספינה ואינה יכולה לעמוד
ברוח מצוי' דיבשה.

דף כד. פ. מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח
מצוי' - שהרוח מוליכה ומביאה.

ועוד נשמט: דף פ. פא. תחת אילן שחמתו
מרובה וחבטן אלא שאין סכך כשר
רבה. דף י. פב. תחת המטה. דף יג. פג. צירפי
דאורבני שלא התיר ראשי מעדנים שלהם. דף
יד. פד. שני סדינין מצטרפין לד"ט באמצע. פה.
שני סדינין מצטרפין לד"א מן הצד. או אולי
במקום אחד מהנ"ל. דף י. נויי סוכה אין ממעטין
להכשירה בגבוהה מעשרים.

ואלו הן סוכות כשרות.

דף ג. א. סוכה שאין בה ד"א אלא כדי ראשו
ורובו ושולחנו.

דף ד. ב. גבוהה מעשרים ומיעטה בתבן
וביטלו. ג. כנ"ל ועפר וביטלו. ד. גבוהה
מעשרים והוצין יורדין לתוך כ' וצילתם מרובה.
ה. בנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעי ע"פ
כולה. ו. איצטבא מן הצד ואין ד"א משפת
איצטבא לכותל. ז. איצטבא באמצעיתה ואין בה
ד"א משפת איצטבא ולדופן לכל רוח. ח. חקק
בפחותה מעשרה ומשפת חקק ולכותל פחות
מג"ט.

דף ו. ט. שלישית טפח.

דף ז. י. העשוי' כמבוי ועשה לה פס ד' ולבור.
יא. העשוי' מקנים ואין בין קנה לחברו ג"ט.
יב. שלישית לחי בסוכה דשבת. יג. סיכך ע"ג
פס ביראות בסוכה דשבת. יד. חמתה מרובה
מחמת דפנות. טו. בראש העגלה [או בראש
הספינה]. טז. בראש הספינה ויכולה לעמוד
ברוח מצוי' דיבשה. יז. העשוי' כשוכך.

דף ח. יח. סוכת היוצרים החיצונה. יט. סוכת
גוים. כ. סוכת נשים. כא. סוכת בהמה. כב.

סוכת כותים. כג. סוכת רועים. כד. סוכת קיצים.
כה. סוכת בורגנין. כו. סוכת שומרי פירות.

דף ט. כז. סוכה ישנה. כח. תחת האילן שחמתו
מרובה וסכך כשר רבה עליו וחבטן. כט.

רפדוני מנין הסוכות הכשרות והפסולות בתפוחים

וכתבתי לו

במש"כ הדר"ג שליט"א לסדר ולכרר מנין הסוכות הכשרות כמנין סוכ"ה ומנין הסוכות הפסולות כמנין סכ"ה וכמו שמובא בשם הגר"א זצ"ל. ודבריו נפלאים מאד. ואכתוב מה שיש להעיר על הדברים לפענ"ד. ותן לחכם וגו'.

במנין הכשרות

א. לכא' מ"ו ומ"ז הן מילתא דפשיטא, והרמב"ם לא הזכירם, ובגמ' יש לפרש דה"ק דשוורצי הרי הן כשושי, והיגי הרי הן כהיזמי.

ב. לכא' מ"ח ומ"ט חדא ענינא הן.
ג. אם ב' ההערות הנ"ל נכונות. א"כ חסר לנו ג'. ויש למנות במקומם כדלהלן: א] בד"ב א' עשה מחיצות של ברזל וסיכך ע"ג כשרה אע"פ שהמחיצות קבע וקי"ל כמעמו של רבא. [כמו שמנה בפסולות אות ה']. ב] בדי"ג א' אע"ג דהדר אגיד להו איגד בחד ל"ש אגד, והאי "אע"ג" נמנה בפנ"ע, וכמו שמנה ח' וט' בתרתי. ג] בדי"ב ב' הושני פשתן דנשאר בספק. ועי' מ"ב סי' תרכ"ט סי"א דבביאור הגר"א משמע שמיקל בזה ע"ש.

ד. מה שציין בסוף: גזולה וברה"ר, וגזל עצים, ושואלה. [וכן ציין בהפסולות באות כ"ט גזולה דפסולה]. יל"ע דכל הנידון בגזולה ושואלה ודאי שהוא רק לענין קיום המצוה, ואי"ז פסול בסוכה, דהרי להנגזל ודאי דכשר. ואין סתירה מהחשבון. כי נוכל ליישב לפמ"ש בסוף וי"ל שב' וג' חדא הם וכו'. ואם הערתינו נכונה נמחוק רק א', ואידך ארבעה נשאיר, אבל כיון דבמנין הפסולות מוכרחים למנות גם הנך דפסולים רק לכתחילה כמ"ש הרמב"ם, וכמו שנעיר שם בע"ה, ופסול לכתחילה שייך רק לענין המצוה [דמצינו פסול לכתחילה שהוא בסוכה עצמה, רק במקום

דף יז. סה. הרחיק הסיכוך מהדפנות פחות מג"ט - אויר פחות מג"ט. סו. בית שנפחת וסיכך ע"ג ויש פחות מד"א מהכותל לסיכוך. סו. סיכך ע"ג אכסדרה ויש פחות מד"א מהכתלים לסיכוך. סה. סוכה שהקיפיה בס"פ פחות מד"א. סט. ס"פ בסוכה גדולה פחות מד"ט. ע. ס"פ פחות מד"ט ואויר פחות מג"ט.

דף יח. עא. אויר שלשה בסוכה גדולה ומיעטין בין בקנים בין בשיפורין. - בר"ן דהוי רבותא. עב. אויר שלשה בסוכה קטנה ומיעטין בקנים. עג. אויר פחות מג' באמצע. עד. סיכך ע"ג אכסדרה שיש לה פצימין.

דף יט. עה. אין לה פצימין אבל נראה מבחוץ ושוה מבפנים או להיפך. עו. קנים היוצאים לאחריו סוכה. עז. קנים היוצאים לפנים מן הסוכה ומשכא חד דופן בהדייהו. עח. סוכה שרובה צילתה מרובה ומיעוטה חמתה מרובה. עט. ס"פ פחות מג' בסוכה קטנה. פ. כמין צריף והגביהה מן הקרקע טפח או שהפליגה מן הכותל טפח. פא. מחצלת קטנה שעשאה לסיכוך.

דף כא. פב. סיכך על גב המטה.

דף כב. פג. סוכה עני'. פד. קנה עולה וקנה יורד ואין בין זל"ז ג"ט. פה קנה עולה וקנה יורד ויש בגגה טפח. פו. שצילתה מרובה מחמתה. פז. המעובה כמין בית. פח. ע"ג בהמה. פט. ע"ג האילן.

דף כג. צ. עשאה לבהמה דופן לסוכה.

דף כד. צא. בין האילנות הקשין ועביד לנופו בהוצא ודפנא.

ולכא' עוד איכא בדף לא. סוכה גזולה והמסכך ברה"ר, וגזל עצים וסיכך בהן. וכן בדף כז. סוכה שאולה, ועושין סוכה בחוש"מ, וי"ל שב' וג' חדא הם. וכן ה' ו' ז' חדא הם. וכן ג"ה הוי חדא עם ס"ה. [וכן ס"ה הוי חדא עם ע"ג]. וא"ש.

ושולחנו בבית לענין שמא ימשך. וכן אות י"ג הרמב"ם מכשיר בדיעבד. וכן גדולה הוא רק דין במצוה. וצ"ל דהגר"א נקט דסו"ס כיון דשייך לצורת הסוכה ואופן עשייתה, שייך למנות זה בין הפסולים אף שהוא רק לכתחילה, ול"ד לשולחנו בבית דא"ז שייך כלל לצורת הסוכה. בעיקר החשבון יל"ע מהקדמת הפאת השולחן שכתב שם עיקר הדבר. ושם מבואר שהחשבון כולל גם התוספתא וירושלמי ושם כתב זה בשם רב גדול אחר, ואולי אין הדברים מדויקים.

ע"י הגר"א שיר השירים עה"פ ישקני דכל מ"ע כלולות באות ו' וכל ל"ת כלולות באות ה'. ולפ"ז מובן דסוכה עם וא"ו מרמז לסוכה כשרה שיש בה מצוה. אבל בלא וא"ו מורה על סוכה פסולה שאין בה מצוה.

עוד יש רמז דהנה בכל דוכתי שכתוב בתורה סוכה הוא חסר וא"ו [ע"י חשק שלמה סוף סוכה] והמקרא הוא מלא, והנה המקרא הוא מכלל התורה שבע"פ לדעת איך לקרוא, ונרמז בזה דא"א לקיים התורה שבכתב אלא עפ"י התורה שבע"פ המקובל בידנו מחכמי ישראל, ובלא"ה לא נדע איך לקיים המצוה.

דמדרבנן פסול לגמרי. אלא בדריעבד צריך לישב בה כדי לצאת ידי הדאורייתא], ואפ"ה הוי בכלל המניין, כ"ש דהנידון של גזולה באופן שכשר. הוא בכלל החשבון.

ה. במנין הפסולות באות י"ח. הרי להרמב"ם כשרה. וכן במנין הפסולות באות ע"ו הרי יש מכשירין. וצ"ע.

במנין הפסולות

א. באות י"ח. י"ל דלהרמב"ם משכח"ל דפסולה בפחות מטפח.

ב. באות פ"ה לכא' זהו פשוט דסו"ס יש ד' אמות סכך פסול. וצ"ל כיון דמצינו כן בלשון הברייתא ע"כ שיש בזה חידוש.

ג. לכא' אות כ"ו הוא בכלל אות ז', ואות פ"ג זהו בכלל דין חבילות, וכיון שהוסיף בסוף מדרג י' לענין גוי סוכה גבוהה מעשרים, א"כ חסר לנו א'. ונוכל לומר דאות ע"ב יש לחלקו לתרת, כיון דבמתני' נקטו ב' גוונים, מ' שיש איזה צריכותא.

ד. אותיות ג' ונ"א הרי בדיעבד כשרות כמ"ש הרמב"ם, וא"ז פסול בסוכה אלא דין בהשיבה, וכמו שלא נמנה דין סוכה גדולה

שמיני עצרת

ימים, אלא דמתוך השמחה העצומה מתעוררת אהבת ה' לישראל, וכביכול אהבה זו מקלקלת את השורה, בבקשה מכך עכבו עמי עוד יום אחד קשה עלי פרידתכם, ותמצא שהפסוק מונה ז' מועדים, שבת, יום הקרבת הפסח, חג המצות, חג השבועות, ר"ה, יוה"כ, חג הסוכות, והשמיני הוא עצרת. וידוע דשמונה מורה על למעלה מן הטבע, וכשמתעוררת אהבה על טבעית, כבר אין מקום לפרידה,

בפ' אמור. עצרת היא. פרש"י עצרתי אתכם אצלי כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים כיון שהגיע זמנן להפטר אמר בני בבקשה מכם עכבו עמי עוד יום אחד קשה עלי פרידתכם, ולכא' מה יוסיף עוד יום, והרי למחרת שוב יאמר קשה עלי פרידתכם, ויש לבאר, דענין עצרת הוא בחי' דלמעלה מן הטבע, דעפ"י ההנהגה הטבעית הוי החג רק ז' ימים, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכו"כ